

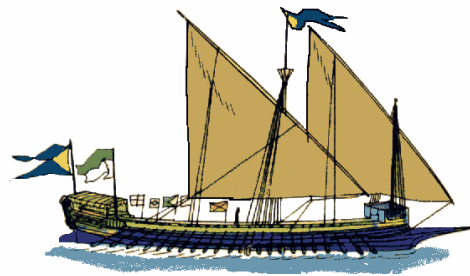
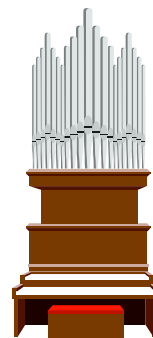
IT-TIELET SENA L-ISTORJA (ĠENERALI) IL-ĦIN: SIEGĦA U NOFS

L-Isem: _____

Il-Klassi: _____

1. Wieġeb il-mistoqsijiet li ġejjin.

1.1 Liema **seba' (7)** oġġetti minn dawn kienu jeżistu fiż-żmien meta l-Kavallieri ta' San Ġwann kienu f'Malta bejn l-1530 u l-1798? Agħmel ċirku madwarhom.



(7 x 1 = 7 marki)

1.2 Agħmel sing taħt il-kelma li ma taqbilx mal-oħrajn. Żomm f'moħħok żmien il-Kavallieri f'Malta?

- (a) Bliet fortifikati: *Vittoriosa, Senglea, Floriana, Santa Luċija, Bormla, Valletta.*
- (b) Fortizzi: *Sant'Anġlu, San Ġwann, Sant'Iermu, San Mikiel, Rikażli, Tigné.*
- (c) Bereġ: *Franza, Italja, Aragona, Russja, Kastilja, Provenza.*
- (d) Tipi ta' fortifikazzjonijiet: *barriera, foss, fortizza, swar, bastjun, torri.*
- (e) Tipi ta' xogħlijiet: *baħri, mekkanik, furnar, kursar, bidwi, pittur.*
- (f) Tipi ta' trasport: *karettun, żiemel, dgħajsa, kaless, galera, trakk.*
- (g) Oġġetti domestiċi: *purtiera, moħriet, ktieb, radju, xkupa, żarbun.*

(7 x 1 = 7 marki)

(Total: 14-il marka)

2. Hares sewwa lejn il-mappa u wara wieġeb il-mistoqsijiet dwarha.



Qabbel il-fortifikazzjoni ta' żmien il-Kavallieri man-numri li hemm fuq il-mappa.

2.1	It-Torri ta' San Luġjan f'Marsaxlokk	
2.2	It-Torri ta' San Tumas f'Wied il-Għajn	
2.3	Il-Forti tar-Rikażli fil-Kalkara	
2.4	It-Torri l-Aħmar fl-Aħrax tal-Mellieħa	
2.5	It-Torri ta' Wignacourt f'San Pawl il-Baħar	
2.6	Il-Forti ta' Sant'Iermu fid-daħla tal-portijiet	
2.7	Il-Forti Chambray fl-Imġarr	
2.8	It-Torri ta' Santa Marija f'Kemmuna	

(8 x 1 = 8 marki)

2.9 Għaliex il-Kavallieri bnew torrijiet u fortizzi qrib ix-xtut tal-Gżejjer Maltin?

2.10 Min kien iħares it-torrijiet tal-għassa ta' madwar ix-xtut?

_____ (1)

2.11 X'armi kienu jużaw biex jiddefendu ruħhom f'każ li l-għadu jinżel l-art? Semmi **tnejn**.

_____ (2)

2.12 Liema **tnejn** minn dawn kienu l-akbar għedewwa tal-Maltin u tal-Kavallieri?

(*l-Għarab, il-Barbari, it-Torok, il-Kruċjati, il-furbani, ir-Rumani*) (2)

2.13 Semmi **żewġ** swar ta' difiża li nbnew biex iħarsu t-Tlett Ibliet.

_____ (2)

2.14 Semmi **żewġ** fortikazzjonijiet **ewlenin** li kienu jeżistu f'Għawdex fi żmien il-Kavallieri.

_____ (2)

(Total: 18-il marka)

3. Imla' l-vojt bl-isem ta' dawn il-persunaġġi li għamlu isem f'Malta fi żmien il-Kavallieri.

Hompesch	Laparelli	Caravaggio	I-Inkwiżitur
Mattia Preti	Pinto	Orazju Nelson	Napuljun

3.1 L-imħallef fil-Qorti tal-Knisja f'Malta.

3.2 Il-perit li għamel il-pjanta tal-Belt Valletta.

3.3 Il-Gran Mastru li ħalla ħafna dejn wara mewtu.

3.4 Il-pittur li pitter il-kwadru tal-*Qtugħ ir-Ras ta' San Ġwann*.

3.5 Il-pittur li ddisinja l-Kon-Katidral ta' San Ġwann fil-Belt Valletta.

3.6 Il-Ġeneral Franciż li keċċa lill-Kavallieri minn Malta.

3.7 L-Ammirall Inġliż li għen lill-Maltin kontra l-Franciżi.

3.8 L-aħħar Gran Mastru tal-Kavallieri f'Malta.

(Total: 8 marki)

4. Hares lejn dawn is-sorsi u wiegeb il-mistoqsijiet dwar il-wirt mibni ta' żmien il-Kavallieri.



4.1 Ikteb dwar l-importanza tas-*Sacra Infermeria* fi żmien il-Kavallieri u l-użu ta' dan il-bini llum. (4)



4.2 Għaliex il-Kon-Katidral ta' San Ġwann kienet u għadha l-aktar knisja importanti fil-Belt Valletta fi żmien il-Kavallieri u llum? (4)



4.3 Ikteb dwar l-użu tal-Palazz fil-Belt Valletta fi żmien il-Kavallieri u llum il-ġurnata. (4)

(Total: 12-il marka)

5. Hares sewwa lejn Sors A u wara wiegeb il-mistoqsijiet dwaru.



Sors A

- 5.1 Għid x'qed tara f'Sors A. _____ (1)
- 5.2.1 X'kienet tissejjaħ il-persuna li tidher bil-frosta f'idha (magħluqa fil-kaxxa)?
(ammirall, arkuzin, balliju, kaptan) _____ (1)
- 5.2.2 X'kien ix-xogħol tiegħu fuq ix-xini?
_____ (1)
- 5.3.1 Ix-xena fis-sors turi bastiment tat-**Torok** jew tal-**Kavallieri**? _____ (1)
- 5.3.2 Minn xiex indunajt b'dan? _____ (1)
- 5.4.1 X'qed jagħmlu l-ilsiera fuq ix-xini? _____ (1)
- 5.4.2 Għaliex qed jagħmlu dan? _____ (1)
- 5.5.1 X'taħseb li kienu l-ilsiera fuq ix-xini - **Insara** jew **Misilmin**? _____ (1)
- 5.5.2 Kif setgħu jinħelsu dawn l-ilsiera?
_____ (1)
- 5.6 X'tip ta' bastiment jidher imdawwar b'ċirku fis-sors?
(vapur, galera, jott, dgħajsa). _____ (1)
- 5.7 Għaliex l-Ordni ta' San Ġwann kienet iżżomm bastimenti bħal dak li jidher fiċ-ċirku?
_____ (1)
- 5.8 Fejn kienu jinżammu f'Malta l-bastimenti li kellha l-Ordni?
_____ (1)

5.9 X'kien il-Corso?

(a) *liġi kontra l-piraterija* (b) *liċenzja tal-kaċċa* (ċ) *serq minn fuq il-baħar*

5.10 X'sehem kellhom il-Maltin fil-Corso?

_____ (1)

(Total: 14-il marka)

6. Hares sewwa lejn dawn is-sorsi u wara wieġeb il-mistoqsijiet dwarhom.



6.1 Liema sors juri xena f'belt u liema sors juri xena fil-kampanja Maltija fi żmien il-Kavallieri?

_____ (1)

6.2 X'differenzi tinnota bejn iż-żewġ sorsi. Semmi **tnejn**.

_____ (2)

6.3 X'tip ta' xogħol taħseb li jagħmlu n-nies f'Sors B? _____ (1)

6.4 X'tip ta' xogħol taħseb li qed jagħmlu n-nies f'Sors C?

_____ (1)

6.5 Ikteb paragrafu ta' mhux inqas minn **ħames sentenzi** biex tiddeskrivi t-tip ta' ħajja u l-ambjent li wieħed kien isib f'raħal fil-kampanja. (5)

(Total: 10 marki)

7. Agra sewwa dan is-sors u wara wieġeb il-mistoqsijiet dwaru.

‘L-abitanti ta’ Malta, fqar, qalbiena u leali, kienu spiss fil-punt li jcedu għall-**Franciżi** minhabba l-ġuħ u l-miżerja. Kienu miżmuma milli jagħmlu hekk għax irċervew għajjnuna kbira mill-**Kaptan Ball**...is-somom ta’ flus u l-proviżjoni li **Lord Nelson** bagħtilhom ftit ftit b’ostakli kbar min-naħa ta’ dan il-**Gvern**.’

Sors D. Parti mill-ittra ta’ Sir William Hamilton, Ambaxxatur Ingliż fi Sqallija, lil Lord Grenville, Palermu, 6 ta’ Diċembru 1799.

- 7.1 Sors D huwa (*primarju / sekondarju*) għax _____ (2)
- 7.2 X’kien qed iseħħ f’Malta f’dak iż-żmien? _____ (2)
- 7.3 Min kienu l-Franciżi li jissemmew fl-ewwel linja fis-silta? Kif kienu ġew Malta? _____ (2)
- 7.4 Min kienu l-Kaptan Ball u Lord Nelson li jissemmew fis-silta? _____ (2)
- 7.5 Minn dan is-sors spjega xi jfissru dawn il-kliem:
- (a) abitanti: _____
- (b) proviżjoni: _____
- (c) Ambaxxatur: _____ (3)
- 7.6 Xi żvilupp kien hemm fil-ġrajja deskritta fis-sors sa Settembru 1800? _____ (1)

(Total: 12-il marka)

